

Rózsakerti Demjén István Református

Általános Iskola és Gimnázium

BUDAPEST

KISÉRETTSÉGI ÍRÁSBELI VIZSGA

TÖRTÉNELEM

tantárgyból

11. évfolyam

2023. MÁJUS 22.

MINTA FELADATSOR

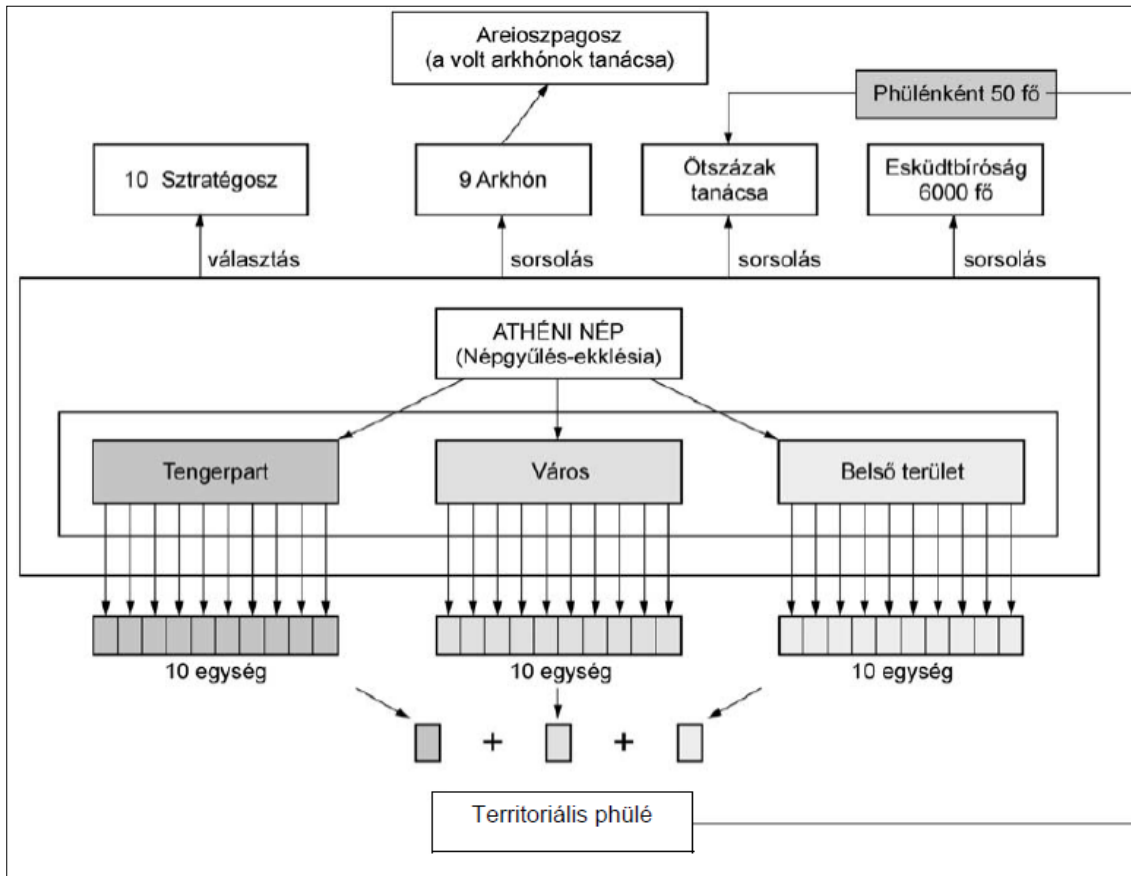
Összeállította:

Fenyvesiné Téringer Éva szaktanár

Dizseri Péter szaktanár

1. A feladat az athéni demokrácia intézményrendszerével kapcsolatos.

Jelölje meg az ábra tanulmányozását követően az alábbi állításokról, igazak vagy hamisak!
(Elemenként 1 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A demokrácia létrejöttét követően az athéni állam legnagyobb hatalommal rendelkező testülete az Areioszpagosz volt.		
b) A sztratégoszt (hadvezért) azért választották, mert a hadvezetéshez szakértelemre volt szükség.		
c) Az ötszázak tanácsának tagjait közvetlenül az ekklésia választotta.		
d) A tisztségek többségét sorsolták, hogy minden athéni polgárnak legyen esélye hivatalt viselni.		

2. A feladat a kereszténység főbb tanításaihoz kapcsolódik.

Melyik bibliai személy neve hiányzik az alábbi idézetekből? A nevet írja a táblázatba, a név mellé írja oda, hogy az idézet az Ó- vagy az Újszövetséghez köthető! (Elemenként 0,5 pont.)

a) „_____ még mindig lihegett a dühtől, és halállal fenyegette az Úr tanítványait. Elment

a főpaphoz, s arra kérte, adjon neki ajánlólevelet a damaszkuszi zsinagógához, hogy ha talál ott embereket, férfiakat vagy nőket, akik ezt a tanítást követik, megkötözve Jeruzsálembe hurcolhassa őket. Már Damaszkusznál közelében járt, amikor az égből egyszerre nagy fényesség vette körül.”

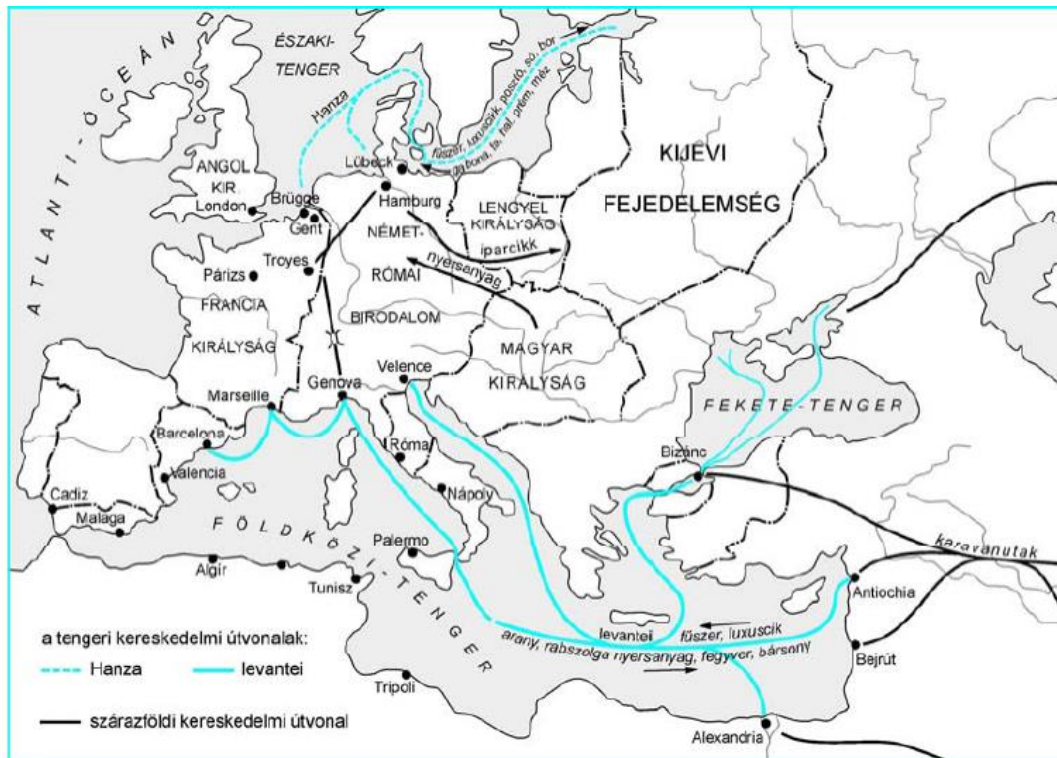
b) „Én vagyok az út, az igazság és az élet – válaszolta _____ – Senki sem juthat el az Atyához, csak általam. Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és láttátok.”

c) „Te karddal, lándzsával és dárdával jössz ellenem, de én a seregek Urának, Izráel csapatai Istenének a nevében megyek ellened, akit te kicsúfoltál. [...] Belenyúlt _____ a tarisznijába, kivett belőle egy követ, a parittyájával elröpítette, és úgy homlokra találta a filiszteust, hogy a kő befűródött a homlokába, és arccal a földre zuhant.”

Név	Ószövetség vagy Újszövetség
a)	
b)	
c)	

3. A feladat a középkori kereskedelemmel kapcsolatos.

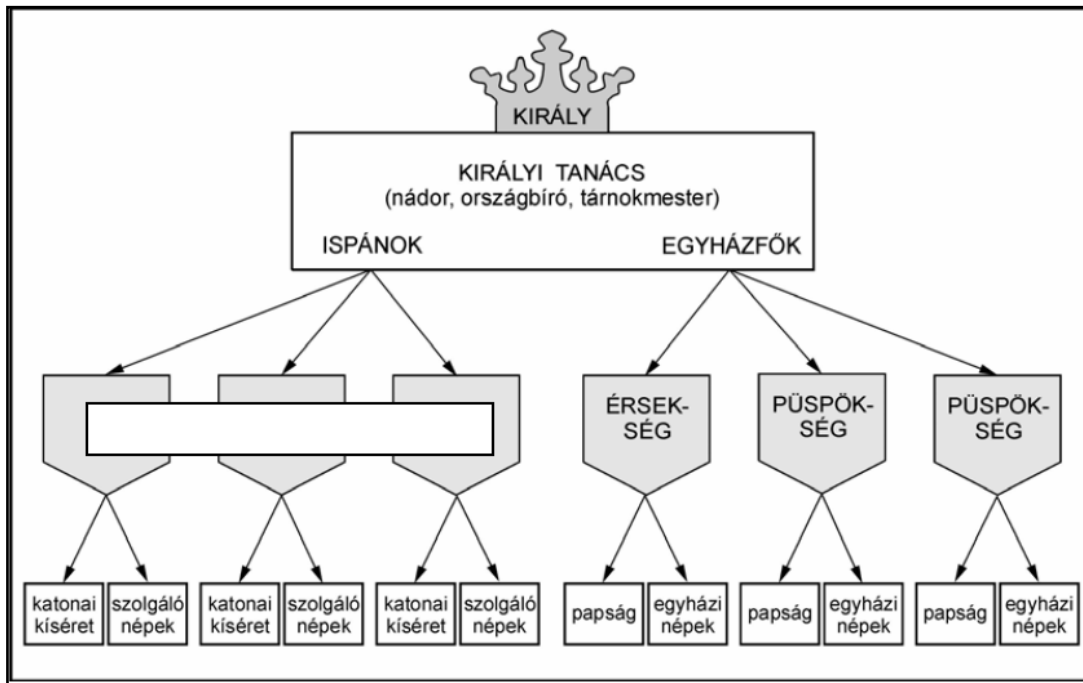
Döntse el a térképvázlathoz kapcsolódó állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Választását X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont)

Kereskedelmi utak a XI–XII. században

Állítás	Igaz	Hamis
a) Nyugat-Európát a levantei kereskedelem kötötte össze a világkereskedelemmel.		
b) Magyarország és Közép-Európa a levantei kereskedelem fontos színtere volt.		
c) Az európai távolsági kereskedelem kizárólag szárazföldi utakat vett igénybe.		
d) A Hanza kereskedelem a fejlett gazdaságú Flandria iparcikkeinek és a fejletlenebb északi és keleti területek nyersanyagainak cseréjére épült.		

4. A feladat a Szent István-i államhatalom jellemzőivel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat az ábra és a szöveg alapján!

a) Írja be a megfelelő fogalmat az ábra üresen hagyott helyére! (0,5 pont)

b) Fogalmazza meg néhány szóban, hogy kik voltak az ispánok! (1 pont)

—

c) Határozza meg az ábra alapján az államszervezet két fő részét! Nevezze meg a hatalom ezen típusait! (Elemenként 0,5 pont.)

_____ hatalom
 _____ hatalom

„14. Ha valakinek a szolgálja másnak a szolgálját megöli, a [gyilkos] szolgát adják a [megölt] szolga helyébe, vagy váltsa meg [ura] és [a gyilkos] vezekeljen, ahogy mondottuk.

15. Ha valaki az ispánok közül megrögzött szívvel és lelkéről megfélelkezve – ami távol legyen a hűséget megtartók szívéből – felesége meggyilkolásával mocskolja be magát, a királyi tanács határozata szerint ötven tinóval egyezzen meg az asszony rokonaival, és vezekeljen az egyházi törvények parancsa szerint. Ha pedig valamelyik vitéz vagy gazdagabb ember esik ugyanazon bűnbe, ugyanazon tanács végzése szerint a rokonoknak fizessen tíz tinót, és vezekeljen, ahogy mondottuk. Ha pedig a népből való ember követi el ugyanezt a bűnt, öt tinóval egyezzen meg a rokonokkal, és vessék alá az említett bűntek.” (Szt. István I. törvénykönyvéből)

d) Gyűjtse ki a szövegből a korabeli magyar társadalom rétegeit! (Elemenként 0,5 pont.)

**5. A feladat Károly Róbert gazdasági reformjaival kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„Elrendeltük pedig, hogy a folyó évben forgalomban levő háromféle pénzüket, tudniillik a forintokat, garasokat és kisdénárokat mind a [...] kamaraispán, mind a többi kamarások az egész országunkban egy és ugyanazon formában, súlyban, finomságban és értékben verjék, és azonképpen készítsék úgy, hogy ezen háromfajta dénáraink az egész országunkban egyformán és minden eltérés nélkül kerüljenek forgalomba és beváltásra. [...]

Elrendeltük továbbá, hogy [...] bármely megyének a dénárverői [...] kamaránk ispánjának a fennhatósága alatt éljenek [...].

Hasonlóképpen, ha az említett megyéknek vagy bányáknak a területén ezután új arany-, ezüst- vagy réz-, avagy bármiféle más ércbányát találnak és fedeznének fel, azt, illetve azokat, annak az esztendőnek az idejére, kamaránknak ugyanazon ispánja [...] bányajövedelmeivel együtt tartsa üzemben.”

(Károly Róbert oklevele, 1336)

a) Fogalmazza meg röviden, saját szavaival, mi volt a közvetlen célja az első bekezdésben szereplő intézkedésnek! (1 pont)

_____

—

b) Nevezzen meg a forrás alapján két tevékenységet, amelyeket a kamaraispán felügyelete alá rendelt az uralkodó! (Elemenként 0,5 pont.)

1. _____; 2. _____

c) Nevezze meg a forrásban említett pénzek közül azt, amelyik aranyból készült! (1 pont.)

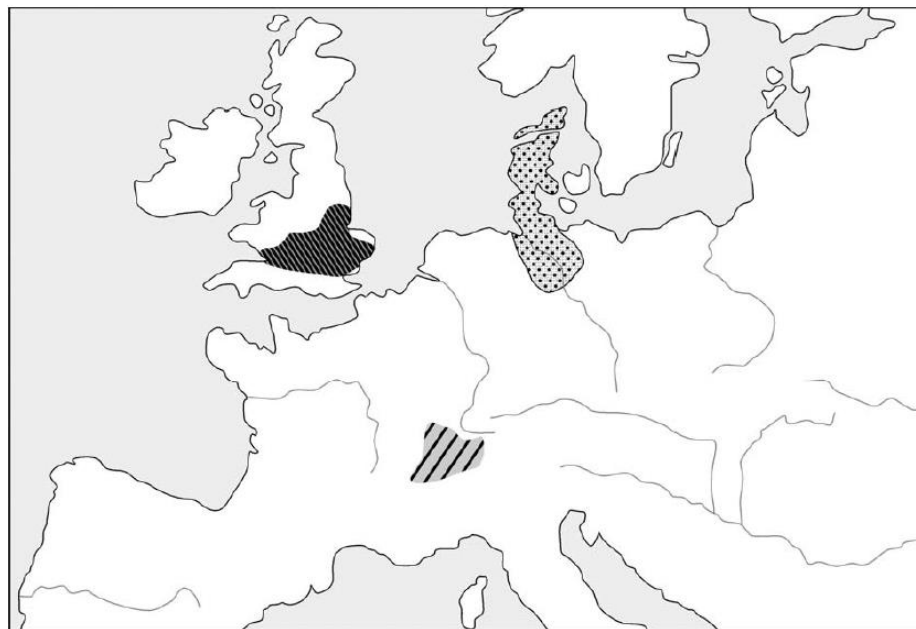
A pénz megnevezése: _____

d) Karikázza be az alábbi állítások közül annak a sorszámát, amelyik igaz Károly Róbertnek a forrásban említett intézkedéseire! Egyetlen sorszámot karikázzon be! (1 pont)

1. A pénzverés reformja hozzájárult a délvidéki bányászat fellendüléséhez.
2. A pénzverés reformja hozzájárult a kereskedelem fellendüléséhez.
3. A pénzverés reformja növelte az uralkodónak a pénzrontásból származó bevételét.
4. A pénzverés reformja érdekében Károly Róbert a korábban eladományozott földek visszavételével növelte a királyi birtokok nagyságát.

6. feladat a reformáció terjedésével kapcsolatos. (K/5)

Válaszoljon a kérdésekre a térkép és saját ismeretei segítségével! (Használja a Történelmi atlaszt a megoldáshoz!)

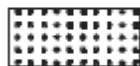

A reformáció három irányzatának néhány előfordulási helye

a) Határozza meg, a reformáció mely ága volt jellemző a térképen jelzett területeken! Készítsen jelmagyarázatot! (Elemenként 0,5 pont.)

_____

_____

_____

b) Nevezze meg a reformáció három vallási irányzatát, amely a XVI. században jelentős volt Magyarországon! (Elemenként 1 pont.)

_____
_____
_____

c) Nevezze meg, melyik az a katolikus szerzetesrend, amely a reformáció visszaszorítására jött létre! (0,5 pont)

_____

7. A feladat Mária Terézia oktatáspolitikájával kapcsolatos. (K/4)

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!

„I. Kezdjük a nép fiain, és oktatásukban arra figyeljünk, hogy azokat a készségeket alakítsuk ki bennük,

amelyek elsősorban az igaz keresztény kötelességeinek teljesítésére vonatkoznak, továbbá azokat, melyek a növendékek különböző életpályájának feladatát teszik [...] vagy a felsőbb tanulmányaikra az alkalmas alapot vessék meg a népiskolákban.

II. Gondoskodni kell azokról is, akik ezek elvégzése után folytatják tanulmányaikat és néhány év múlva abbahagyván más intézményekbe lépnek át. Nevezetesen: valamely iparágra vagy kereskedelmi pályára, mezői gazdálkodásra, községi vagy városi kisebb hivatalba, katonai pályára, bányászatra [...], végre komolyabb tudományok tanulására. Az iskolának ezen fajtája ezentúl grammatikai iskola néven fog szerepelni.

III. Ennek elvégzése után az ifjak felléphetnek a magasabb műveltség iskoláiba, s miután azt befejezték, sokan búcsút mondanak a tudományoknak. Egyesek [...] népiskolai vagy grammatikai iskolai tanítóságra [szegődnek], némelyek mint titkárok vagy könyvtárosok találnak elhelyezést. Ennek az iskolának jövőre gimnázium lesz a neve.

IV. Mindazok, akik tanulmányaikat ezen túl kiterjeszteni szándékoznak, a bölcselőre, a hittudományra, a jogtudományra, az orvosi tudományra adják magukat. A tudományos iskola ezen fajtát joggal illeti meg az akadémia elnevezés.

V. Akik még további tudományos kiképzésre fognak törekedni, azoknak a királyi egyetemre kell belépniük.”

(*Ratio Educationis*; 1777)

a) Milyen feladatai vannak a népiskolának a rendelet szerint? Nevezzen meg kettőt! (Elemenként 0,5 pont.)

1. _____
2. _____

b) Melyik iskolát kell elvégezni a rendelet szerint a következő foglalkozásokhoz? (Elemenként 0,5 pont.)

1. népiskolai tanítóság: _____ 2. papi pálya: _____

c) Fogalmazza meg, mit szabályoz összességében a rendelet idézett részlete! (1 pont)

_____

d) Hogyan nevezzük azt a korabeli, Közép-Európában jellemző kormányzati formát, amely fontosnak tartotta az oktatásügy fejlesztését? (1 pont)

_____

8. A feladat Magyarország reformkori történetére vonatkozik. (K/4)

A szöveg alkotója tartalmi hibákat vétett. Keresse meg ismeretei alapján a hibás szövegelemeket! Írja a táblázatba a téves szavakat (állításokat) a javítással együtt! (Elemenként 0,5 pont.)

„Széchenyi István és Kossuth Lajos a magyarországi reformkor két kiváló politikusa volt. Magát a reformkort is Széchenyi 1817-ben megjelent Hírel című művének megjelenésétől szokták számítani. Széchenyi 1844-ben alapította meg a Védegyletet. A Védegylet azzal a céllal alakult, hogy a magyar honvédség kifejlődését segítse. Kossuth az 1840-es évek elején a Pesti Hírlap című újságban publikálta nézeteit. 1848-ban mindketten a Deák Ferenc vezette kormány miniszterei voltak.”

Sorrend	Hiba	Javítás
a)		
b)		
c)		
d)		

9. A feladat a trianoni béke társadalmi következményeivel kapcsolatos. (K/3)

Rendelje a forrásokhoz a leginkább hozzájuk illő állítást! (Elemenként 1 pont.)

1. *Revíziós plakát*

2. *Vagonlakók, korabeli fotó*

3. „Évégre az állam mindennemű iskolában gondoskodik mindkét nembeli tanulóifjúság rendszeres testneveléséről, a főiskolák körében pedig ezt minden hallgató számára lehetővé teszi, szervezi az iskolát elhagyó ifjúság testnevelését oly módon, hogy ebben 21-ik életévének betöltéséig a nemzetnek minden férfitagja kötelezően részt vegyen, támogatja azokat a társadalmi alakulatokat, melyek testneveléssel komolyan foglalkoznak s működésük nemzeti irányával a támogatást megérdemlik.”

(Részlet az 1921. évi LIII. törvénycikkből)

Állítások:

- a) A magyar társadalom többé nem kíván részt venni olyan háborúban, amely területi veszteséggel jár.
- b) A rendszeres testmozgás elrendelése a trianoni trauma feldolgozását célzó intézkedés.
- c) A békét követően sok menekült érkezett a trianoni Magyarországra.
- d) A társadalom nem fogadja el a veszteségeket és a területek visszaszerzésére törekszik.
- e) A testnevelés szorgalmazása a katonai szolgálatra alkalmas ifjúság nevelését célozta.
- f) A béke után a vasúti kocsik jelentős része az új határon túli területeken maradt.

Forrás sorszáma	Állítás betűjele
1.	
2.	
3.	

10. A feladat a magyar reformkor történetéhez kapcsolódik. (hosszú esszé)

Írjon áttekintést ismeretei és a források alapján a magyar nyelv helyzetéről, szerepéről a XVIII. század végétől az 1840-es évekig! Térjen ki a magyar nyelv használatában tapasztalható változásokra az államéletben, az oktatásban és a művelődésben!

„Magyar gyermekeknek magyarul írtam, nem idegen nyelven, melyet nem értenek. Sőt vallyha már valaha felállítatnának a mi nemzetünkben is a magyar iskolák, amelyekben a szükséges dolgokra magyar nyelven tanítatnának elsőben gyermekeink! Úgy sem ezek idejeket, sem a szülék költségeket haszontalanul el nem vesztenék.” (*Losonczi István tankönyve; 1771*)

„Tehát nem arról van szó, hogy milliók megváltoztassák nyelvüket és más nyelven beszéljenek, hanem arról, hogy azok, akik a közügyeknek akarják magukat szentelni, a latin helyett a német nyelvet használják s az ifjúság ahelyett ezt tanulja...

Rendeletem a magyar nemzetnek és a köznek a legjobbat akarja és egyáltalán nincs szándékomban az anyanyelv kiirtása.

[...] Továbbá 1784. nov. 1-től fogva egy ifjút sem lehet felvenni a középiskolába, aki nem képes kimutatni, hogy németül olvasni és írni tud.” (*II. József nyelvredelete; 1784*)

„Azt mondják, nyolc század óta van öszvekötvé a nemzettel a római nyelv [latin]; s annál fogva ez több érdekekkel van öszvekapcsolva, és eltörlésére vagy megváltoztatására felette szükséges előbb mind a kívánság eredetét s kiterjedését, mind pedig a teljesedés lehetőségét és az említett érdekekkel való megegyeztetését bővebb vizsgálat alá vétetni. Rendes dolog Tekintetes Rendek! Én ezen oldalról más érdekeket nem ismerek, mint azt, mely abból foly, hogy mi magyarok és független, önállású nemzet vagyunk, legalább akarunk lenni. – Ezen érdekből következik, és természetesen következik, hogy mi a magunk tulajdon nyelvvel élni kívánjunk. Mi ezen kívánság eredete? Csak az, mert magyarok vagyunk.” (*Kölcseynek a nyelvkérdésben elmondott beszédéből; 1833*)

„[...] ha valaki magyarul tud beszélni, innen következik-e, miképp neki ezért már magyarrá is kellett volna átalakulnia? Mert ha így, ám akkor fordítsuk legutolsó fillérünket minden tétova nélkül nyelvmesterekre, sőt legyünk rögtön magunk is mind azzá, hadd tudjon csevegni magyarul az egész világ, s meg lesz mentve s feldicsőítve fajtánk.” (*Széchenyi akadémiai beszédéből; 1842*)

„1. §. Az országgyűléshez bocsátandó minden kegyelmes királyi leiratok, előadások, válaszok és intézmények ezentúl egyedül magyar nyelven adassanak ki.

2. §. A törvénycikkek, valamint már a jelen országgyűlésen is egyedül magyar nyelven alkottattak és erősítettek meg: úgy ezentúl is mind alkottatni, mind királyi kegyelmes jóváhagyással megerősíttetni egyedül magyar nyelven fognak.

3. §. Országgyűlési nyelv ezentúl kirekesztőleg a magyar lesz, egyedül a kapcsolt Részek követeinek engedtetvén meg: hogy azon esetben, ha a magyar nyelvben jártasok nem lennének, a közelebbi 6 évek alatt tartandó országgyűléseken szavazataikat latin nyelven is kijelenthessék. [...]

5. §. A királyi Helytartótanács mindennemű tárgyalásaiban, hivatalos foglalkozásairól viendő jegyzőkönyveiben, valamint Ő felsége eleibe terjesztendő felírásaiban és az ország határain belül minden hatóságokhoz bocsátandó minden intézményeiben a magyar nyelvet használja, azon levelezések, melyeket a királyi Helytartótanács a hadi fő-, és az Ő felsége örökös tartományaibeli polgári törvényszékekkel s külföldi törvényhatóságokkal folytatand, ide nem értvén. [...]

9. §. Ő felsége méltóztatott kegyelmesen rendeléseket tenni már aziránt is, hogy az ország határain belőli iskolákban közoktatási nyelv a magyar legyen.” (*Az 1844. évi II. törvénycikkből*)
